

คำวินิจฉัย (ฟัตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 09/2556

เรื่อง มุสลิมประกอบอาชีพเป็นพนักงานในร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด และร้านสะดวกซื้อ

คำถาม : มุสลิมประกอบอาชีพเป็นพนักงานในร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดและร้านสะดวกซื้อที่ขายสินค้าอันขัดต่อหลักการศาสนาอิสลาม (ฮารอม) ปะปนกับสินค้าทั่วไปได้หรือไม่ ?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد

กรณีร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดในห้างสรรพสินค้าที่จำหน่ายอาหารฟาสต์ฟู้ดประเภทไก่ทอดและอาหารอิตาเลียน เป็นต้น ให้ผู้เกี่ยวข้องทำหน้าที่สืบสอบถามหรือประสานไปยังคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในแต่ละพื้นที่ เพื่อขอทราบข้อเท็จจริงว่าร้านอาหารดังกล่าวนั้น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดโดยฝ่ายกิจการฮาลาลได้ดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบขั้นตอนในการรับรองอาหารฮาลาลหรือไม่? อย่างไร? ทั้งนี้ ทราบว่าข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ประจักษ์ ขอให้มุสลิมผู้เกี่ยวข้องทั้งพนักงานขายและลูกค้าผู้ใช้บริการหลีกเลี่ยงจากการเป็นผู้ให้บริการ (พนักงานขาย) ในร้านค้าประเภทดังกล่าว เพราะเป็นเหตุก่อให้เกิดความสับสน และการเป็นผู้ให้บริการ เพราะเป็นการบริโภคสิ่งที่ไม่ฮาลาลในข้อขัดแย้งว่าด้วยอัล-ฮาลาล และอัล-ฮารอม ตามบัญญัติของศาสนาอิสลาม

ส่วนกรณีร้านสะดวกซื้อประเภทมินิมาร์ทที่วางจำหน่ายสินค้าต้องห้ามจำพวกสุราและผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกรปะปนกับสินค้าทั่วไปนั้น ห้ามมิให้มุสลิมเป็นพนักงานขายอันเกี่ยวข้องกับการคิดเงินหรือการส่งมอบสินค้าต้องห้ามหรือเป็นธุระจัดหาสินค้าต้องห้ามแก่ลูกค้าผู้ใช้บริการ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวขัดต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ดังปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานว่า

﴿ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾

ความว่า “และอย่าช่วยกันทำผิดและช่วยกันทำชั่ว” (อัล-มาอิดะฮ์ อายะฮ์ที่ 2)

และมีปรากฏในวจนะของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า

إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخِنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์ได้บัญญัติห้ามการซื้อขายสุรา ซากสัตว์ สุกรและบรรดาเจิวัด” (อัล-บุคอรีห์และมุสลิม) และมีปรากฏในวจนะของท่านอีกว่า

لَعَنَ اللَّهُ الْخَمْرَ، وَشَارِبَهَا، وَسَاقِيَهَا، وَبَائِعَهَا، وَمُبْتَاعَهَا وَعَاصِرَهَا، وَمُعْتَصِرَهَا، وَحَامِلَهَا، وَالْحَمُولَةَ إِلَيْهِ، وَآكِلَ ثَمَنِهَا.

ความว่า “อัลลอฮ์ทรงสาปแช่งสุรา ผู้ดื่มสุรา ผู้รินสุรา ผู้ขายสุรา ผู้ซื้อสุรา ผู้คั้นสุรา ผู้ขอให้คั้นสุรา ผู้แบก (ขนย้าย) สุรา ผู้ที่สุราถูกส่งไปให้ และผู้กินราคาของสุรา” (1)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในร้านสะดวกซื้อประเภทมินิมาร์ทและซูเปอร์มาร์เก็ต ทั้งที่เป็นสาขาย่อยและสาขาที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าทั่วไป ย่อมมีผลิตภัณฑ์อาหารที่ห้ามมุสลิมบริโภควางจำหน่าย ซึ่งพนักงานขายในร้านดังกล่าวมีอาจหลีกเลี่ยงจากการขาย การคิดเงิน การเป็นธุระจัดหาและการจัดวางสินค้าต้องห้ามประเภทดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงตามสัญญาการว่าจ้างระหว่างบริษัทผู้เป็นเจ้าของกิจการประเภทดังกล่าวกับพนักงานขายของบริษัทจึงถือเป็นสิ่งต้องห้ามที่มุสลิมจะเป็นพนักงานขายในร้านค้าประเภทดังกล่าว เพราะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการที่ศาสนาอิสลามบัญญัติห้ามไว้ (2)

ทั้งนี้ ถึงแม้พนักงานขายที่เป็นมุสลิมในร้านค้าประเภทดังกล่าวจะอ้างว่าตนไม่ได้บริโภคสินค้าต้องห้ามดังกล่าวหรือขายสินค้าต้องห้ามดังกล่าวแก่ลูกค้าที่มีโซมุสลิมก็ตาม ย่อมถือเป็นสิ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติศาสนาเช่นกัน (3)

อนึ่ง คำวินิจฉัยนี้ถือเป็นข้อชี้ขาดเฉพาะกรณีการที่มุสลิมเป็นพนักงานขายหรือพนักงานคิดเงินหรือพนักงานประจำสโตร์ของร้านค้าประเภทดังกล่าว ไม่รวมถึงพนักงานในแผนกอื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขาย การคิดเงินและการจัดวางสิ่งของในสโตร์ เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

والله اعلم بالصواب

อาซิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี

(1) พัยฎุลเกาะดีร์ ชัรฮุลญุมฮุร อัล-เศาะฮีร; อัล-มินาเวีย : 5/267, หะดีษเลขที่ 7253

(2) อัล-ฮาลาล วัล-ฮาลาล; ดร.ยูซุฟ อัล-กออฎอเวีย : หน้า 72-73, ฟะตาวามุอาซิเราะฮ์; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัล-ฮุซัยลีย : หน้า 148-149, อัล-ฟิฆุลอิสลามีย ว่า อะดิลละตุฮ์; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัล-ฮุซัยลีย : 4/506, 744

(3) อัล-กะลิม อัล-ญะอียิบ ฟะตาวา อัลศรียะฮ์; ชัยค์อะลี ญุมอะฮ์, มุฟตี๊ ประเทศอียิปต์ : หน้า 131